

KAAI
THEATER

MOUSSEM
NOMADIC
ARTS CENTRE

**BASHAR MURKUS/
KHASHABI THEATRE**
Other Places

28/02/2018 • 20:30 • Kaaitheater
theatre • 1h40min. • in Arabic, surtitles in Dutch & English

OTHER PLACES

nl/ Wat betekent Palestina voor Palestijnen die er niet wonen, voor de uitgebreide Palestijnse diaspora van vluchtelingen of zelfgekozen ballingen? Dat is de vraag die Bashar Murkus zich stelt in *Other Places*. Na etappes in Brussel en Berlijn – omdat ballingen nu eenmaal niet (kunnen) terugkeren – vond een zeskopig gezelschap een vorm om al deze verhalen met elkaar te verbinden. De resulterende mozaïek geeft gestalte aan een nieuw soort Palestijnse identiteit: één die niet gebonden is aan een territorium.

- Bashar Murkus is een jonge Palestijnse regisseur uit Haifa, een stad in Israël. Hij richtte er in 2011 het Khashabi Ensemble op, om de rijkelijk aanwezige artistieke energie in de stad meer zichtbaarheid te geven. Bashar Murkus was vorig seizoen al eens te gast in de Kaaistudio's met *New Middle East*.

fr/ Que signifie la Palestine pour les Palestiniens qui n'y vivent pas, pour l'importante diaspora palestinienne composée de réfugiés ou d'exilés volontaires ? C'est la question que Bashar Murkus se pose dans *Other Places*. Après des étapes à Bruxelles et à Berlin – parce qu'il n'y a pas de retour possible pour les exilés –, une compagnie de six personnes a trouvé une forme qui permet de relier tous ces récits. La mosaïque qui en résulte donne corps à une identité palestinienne d'une nouvelle sorte : une identité qui n'est pas liée à un territoire.

- Bashar Murkus est un jeune metteur en scène palestinien de Haïfa, une ville en Israël. En 2011, il y a fondé le Khashabi Ensemble pour donner plus de visibilité à la riche énergie artistique présente dans la ville. La saison passée, Bashar Murkus était l'hôte du Kaaistudio's avec *New Middle East*.

en/ What does Palestine mean to Palestinians who no longer live there, to the extensive Palestinian diaspora of refugees and self-imposed exiles? This the question Bashar Murkus addresses in *Other Places*. After stopovers in Brussels and Berlin – because exiles simply cannot or do not return – a six-member company found a form in which it could connect all these stories. The resulting mosaic articulates a new kind of Palestinian identity: one that is not bound to a territory.

- Bashar Murkus is a young Palestinian director from Haifa, a city in Israel. In 2011, he founded the Khashabi Ensemble there, to showcase the city's rich artistic energy. Last year, Bashar Murkus presented *New Middle East* at the Kaaistudio's.

'ISRAËL HOUDT ARTIESTEN MET KRITISCH NARRATIEF IN WURGGREEP" Bashar Murkus in gesprek met Keltoum Belorf (De Wereld Morgen, 22/02/2018)

Het is bijna middag en Bashar Murkus is druk in de weer tijdens de repetities in de Monty als ik hem aanspreek voor een interview. Bashar Murkus is een getalenteerde jonge Palestijnse theaterregisseur uit Haifa. Zijn eerste stuk leidde al tot controverses en het intrekken van de subsidies voor het gezelschap waar hij voor werkte. Hij heeft ondertussen een eigen gezelschap en toert de komende dagen in België met *Other Places*, een stuk over de betekenis van identiteit.

Murkus groeide op in een dorp vlakbij Haifa maar woont nu al meer dan tien jaar in de stad. Na zijn opleiding theater aan de universiteit daar heeft hij met een aantal medestudenten een theatergroep gevormd. Ze maakten eerst stukken voor andere gezelschappen en sinds enkele jaren hebben ze een eigen gezelschap, het Khasabi Theatre Ensemble.

Haifa, ooit het artistiek hart van de Arabische wereld

‘Haifa is een mooie stad, een stad met veel kunst en cultuur en veel artistieke beweging. Het is een studentenstad met verschillende universiteiten en dat drukt ook een stempel op de energie van de stad.’

‘In realiteit is Haifa inderdaad een Israëlische stad maar voor ons is en blijft het een Palestijnse stad. Haifa is meer dan 200 jaar het artistiek en cultureel hart geweest van de Arabische wereld. Al de beroemde Arabische kunstenaars, muzikanten en acteurs zijn er gepasseerd.’

‘Ook al is het land nu gesloten voor Arabische artiesten, Haifa blijft nog altijd een artistieke *hotspot*. Ook voor Palestijnse kunst en cultuur. Er is een enorm levendige culturele en artistieke scène en netwerk van Palestijnse artiesten. Dat gaat van muziek, visual art, theater tot concertzalen en ontmoetingsplaatsen. En tegelijk bouwen we met onze kunsten mee aan de Palestijnse identiteit van de stad.’

Palestijn in Haifa

‘De derde en vierde generatie Palestijnen die na de Nakba in Haifa zijn geboren en opgegroeid gaan op een heel andere manier om met de bezetting. Ze hebben die angst veel minder dan hun grootouders hadden. Ze zijn geworteld in de stad en bouwen hun leven op zoals de anderen.’

‘De strijd die we voeren in Haifa is anders dan dat van de Palestijnen in Gaza of de West Bank. We zitten niet in die dagelijkse strijd om te overleven en al het geweld en restricties waarmee zij dagelijks te maken hebben. We zitten dus niet in die directe verzetmodus.’

‘Maar de bezetting werkt voor mij wel door in mijn mentale vrijheid en mijn strijd gaat over de Palestijnse identiteit. En de vrijheid om die in mijn artistieke expressie vorm te geven.’

De bezetting van het narratief

‘De plaats waar je als artiest leeft, heeft zeker wel een impact op de dingen die je maakt. Het is niet zo dat we perse andere soort kunst maken dan de Israëli’s in Haifa. Wat we wel hebben is onze achtergrond en geschiedenis die we meedragen en die ook tot uiting komt in onze kunst.’

‘Als een Palestijnse artiest heb je te maken met restricties. Bepaalde narratieven worden gestraft. Zo heb ik een theaterstuk gemaakt, *Parallel times*, over hoe politiek gevangenen behandeld worden in Israël. Dat stuk zorgde voor heel veel commotie en het ministerie van Cultuur heeft de subsidies aan het Palestijns theatergezelschap Al-Midan stopgezet. Het gezelschap ligt nu al drie jaar stil wegens gebrek aan middelen en de rechtszaak die tegen hen loopt.’

‘Het stuk was in het Arabisch maar de commotie begon toen we er voor kozen om het stuk in het Hebreeuws te ondertitelen. We vonden het belangrijk dat ook een Israëliisch publiek kwam kijken naar ons narratief.’

‘Een theater straffen wegens een artistieke expressie. Dat vind ik niet alleen censuur maar zelfs een vorm van fascisme.’

Verzet tegen censuur

‘En we zijn niet naïef, we weten dat een bezettingsmacht je niet de vrijheid gunt om zelf te kiezen hoe je je identiteit op een culturele en artistieke manier vormgeeft. We hebben daarom besloten om ons eigen onafhankelijke theatergezelschap op te richten. Onafhankelijk van de subsidies van de Israëliisch overheid. We krijgen financiële steun van internationale partners. We zijn het enige onafhankelijk Palestijnse theater in Haifa.’

‘We willen die vrijheid hebben om het Palestijnse narratief te brengen zoals wij dat willen. Het is een principiële en artistieke keuze geworden om onafhankelijk te zijn. We willen onze ideeën in de praktijk kunnen omzetten. En niet vanuit een keurslijf van voorwaarden en regels vertrekken omdat we geld krijgen.’

Loyalty in culture-bill wil artiesten de mond snoeren

‘De Israëliische minister van Cultuur heeft onlangs het *loyalty in culture*-verdrag voorgesteld. Dat zal binnenkort gestemd worden in het parlement. Als dit is goedgekeurd, kan het ministerie van Cultuur geld intrekken aan culturele organisaties die niet loyaal zijn ten opzichte van Israël: bijvoorbeeld het bestaan van Israël als Joodse staat in vraag stellen. Verhalen over de Nakba zijn dan bijvoorbeeld ook uit den boze. Het is echte kolonialisme.’

‘In Gaza of de West Bank is de bezetting zichtbaar en kunnen ze een kind vermoorden of arresteren. In de Israëliische steden als Haifa uit de bezetting zich bijvoorbeeld in het controleren van het narratief, wat de mensen moeten denken. Expressies die te maken hebben met onze identiteit proberen ze monddood te maken. Dat geldt trouwens niet enkel voor Palestijnse maar ook voor Israëliische kunstenaars. Iedereen die een kritisch narratief brengt, riskeert zijn *funding* kwijt te spelen.’

‘Ze zijn trouwens ook bezig met een wet die buitenlandse financiering kan tegenhouden wanneer organisaties niet werken volgens de voorwaarden van Israël. Zo houden ze de organisaties die niet in het gareel lopen in de wurggreep.’

Other places: Wat is identiteit?

‘De voorstelling die we nu spelen *Other places* gaat over de betekenis van identiteit en hoe die kan gereconstrueerd worden. Tijdens onze research merkten we dat identiteit wel een belangrijk issue is. Niet alleen voor de Palestijnen maar overal in de wereld. We zijn vertrokken vanuit de Palestijnse identiteit en hebben het doorgetrokken naar identiteit in het algemeen.’

‘We brachten verschillende groepen Palestijnen samen - uit Gaza, West Bank, de diaspora in Brussel, Berlijn en Jordanië - rond één vraag. Wat is dat die Palestijnse identiteit? We werkten samen met een 20-tal artiesten.’

‘En de percepties over die Palestijnse identiteit zijn zo verschillend, zowel binnen dezelfde groep als tussen de verschillende groepen. Kijk alleen al naar het beeld dat bijvoorbeeld Europeanen hebben van Palestijnen. Voor hen is de Palestijn iemand die voortdurend aan het strijden is.’

‘De Palestijnen in de diaspora kijken naar Palestina vanuit een ideale imaginaire bril, gevormd door de verhalen van de ouders en de grootouders. Ze zien het als een mooie onbereikbare plek waar ze veel van houden. Maar hun zorgvuldig opgebouwd beeld correspondeert niet met de realiteit. De Palestijnse diaspora is op zich een soort identiteit geworden.’

‘Wat we bijvoorbeeld wel ontdekten in de verschillende groepen is dat we dezelfde humor delen en dezelfde verhalen en liedjes hebben. Die kleine fragiele dingen proberen we te brengen in ons stuk.’

Het podium als laboratorium

‘We gebruiken de vele verhalen die we tijdens onze research hebben verzameld. Het podium fungeert als een soort labo waar we deze verhalen en de magie van de fragiele momenten - die een onderdeel vormen van die identiteit – op een andere manier heropbouwen, vanuit verschillende invalshoeken.’

‘Zo is er de diaspora, een grote groep mensen die niet meer in Palestina leeft maar wel een onderdeel daarvan vormt. We zijn hun afwezigheid gewoon geworden. Dat proberen we ook in het stuk te brengen. Hoe breng je die afwezigheid op een podium? Het is een uitdaging, want theater gaat om het hier en nu en wij willen die afwezigheid tonen.’

credits

directed by Bashar Murkus | **text** Bashar Murkus & the project team | **with** Raeda Ghazaleh, Shaden Kanboura, Khuloos Basel Tannous, Husam Al-Azza, Henry Andrawes | **scenography** Majdala Khoury | **dramaturgy** Ala Hlehel | **light** Firas Tarabshi | **production management** Laura Hawa | **production assistant** Siwar Awwad | **graphic design** Nihad Awidat | **media coordination** Rasha Hilwi | **production** Khashabi Theatre, The Palestinian National Theatre – El-Hakawati | **special thanks** Fady Jomar, Farag Suleiman, Al-Midan Theatre, Al Yarmouk refugees camp | **in collaboration with** Moussem, Nomadic Arts Center | **support** The Arab Fund For Arts and Culture – AFAC, Rosa Luxemburg Foundation

TAKING A CLOSER LOOK AT #SOCIETY

NIGHT OF KNOWLEDGE ON BRUSSELS 2018

Is Brussels complex? Absolutely. Administratively, culturally, socially, economically, and demographically Brussels is anything but easy. But this complexity does not mean that you cannot understand or learn to understand Brussels.

Kaaitheater • 16/03 • talks & debates •
in Dutch, French & English

EMKE IDEMA *STRANGER*

Step into a playful and probing social laboratory. *STRANGER* is a life-sized board game that explores first impressions. Can you share with others the thoughts you have when you see an unknown face?

Kaaistudio's • 28/03 • theatre • in English

CHRISTOPHE MEIERHANS *Trials of Money*

In a world where financial markets, social networks algorithms, and automated warfare infrastructures take decisions in place of human beings, *Trials of Money* turns the theatre into a court of justice which does not yet exist: the *Special Tribunal for Semi-Human Persons*. For this first case, Money is called to answer for what has taken place under its governance.

Kaaistudio's • 18>19/04 •
performance/theatre • English

MICHIEL VANDEVELDE & fABULEUS *Paradise Now (1968-2018)*

July 1968. The legendary *Paradise Now* by The Living Theatre premieres at the Festival d'Avignon. The actors attempted to unleash a revolution by getting the audience into a state of readiness. Half a century later, Michiel Vandeveld is exploring the vestiges of the legacy of May '68 with a new generation of young people.

Kaaitheater • 12>13/05 • performance •
in Dutch, French & English